

ВІДАНТРОПОНІМНІ МІКРОТОПОНІМИ ПІВДЕННО-СХІДНОГО ПОДІЛЛЯ

Серед актуальних питань, які цікавили дослідників топонімії, завжди виокремлювалося одне: як краще, більш логічно побудувати опис ономастичного матеріалу. Перші спроби класифікувати слов'янські назви населених пунктів у другій чверті ХХ століття зробив чеський історик Францішек Поляцкий [23]. Вчений поділив місцеві назви на дві групи — назви, утворені від імен засновників чи власників поселень, та назви топографічні. Дещо пізніше Франц Міклошич, проаналізувавши велику кількість слов'янських топонімів і влучно помітивши різницю між власними географічними назвами на основі їх значення та походження, поділяє їх на дві категорії: топоніми, які походять від назв осіб (*nomina personalia*), і топоніми, утворені від назв загальних (*nomina appellativa*) [21].

У другій половині ХХ століття більшість топономастів (польські — В. Ташицький [24], С. Грабець [19], німецькі — К. Дамрот [20], Е. Моор [22]), прагнучи до систематизації географічних назв, в основному користуються класифікацією Ф. Міклошича. Вони поділяють усі топоніми на ті, в основі яких лежить назва людини, та на такі, в основу яких покладено загальноновживані слова — апелятиви.

Усі наступні класифікації топонімного матеріалу були майже прямим продовженням поділу Ф. Міклошича на *nomina personalia* і *nomina appellativa*. Подібною є класифікація топонімів української актової мови ХІV — ХV століття Л. Гумецької [3]. Близькими до неї були підходи до аналізу топонімів К. Цілуйка [17], М. Станівського [14], О. Стрижака [15], де власні географічні назви (далі — ВГН) поділяються на похідні від онімів і від апелятивів.

Цікавим є поділ назв населених пунктів старої Галичини, зроблений українським істориком М. Кордубою. Учений вважає, що «назви, можна об'єднати у дві групи — назви, які походять від найменувань осіб, та назви, що мають краєзнавчий характер [8: 16—22].

На виявленні змісту топонімів ґрунтується також класифікація А. Селіщева, автор якої виділив: 1) назви, утворені від імен людей та їхніх прізвиськ; 2) назви за соціально-майновою та становою ознакою; 3) назви, пов'язані з адміністрацією, владою; 4) назви, пов'язані з етнічним складом населення; 5) назви, що вказують на специфіку ландшафту та характерні особливості вигляду, будови населеного пункту; 6) назви з абстрактним значенням [13].

Починаючи ще з перших робіт у галузі ономастики Ф. Палацького [23], Ф. Міклошича [21], А. Селіщева [13], В. Ташицького [24], поділ ВГН на дві основні групи — відапелятивні та відонімні по суті вже став традиційним. До того ж, давно усталеним можна вважати поділ відонімних мікротопонімів (далі — МТ) на відантропонімні (відіменні, відпрізвиськові та відпрізвиськові назви) та відтопонімні (відмакротопонімні, відмікротопонімні, відойконімні, відгідронімні), оскільки він лежить в основі сучасних ойконімічних, гідронімічних та мікротопонімічних досліджень.

На терені південно-східного Поділля (Гайворонського, Голованівського, Ульяновського та Вільшанського районів Кіровоградської області) нами виявлено 1132 відонімних МТ, що становлять 37,7 % від загальної кількості зібраних найменувань мікрооб'єктів (3000 МТ). З-поміж них виділяємо: 1) відантропонімні (850 МТ, 75 %): а) відіменні (272 МТ, 32 %), б) відпрізвиськові та відпрізвиськові назви (578 МТ, 68 %); 2) відтопонімні (282 МТ, 25 %): а) відмакротопонімні назви (48 МТ, 17 %), б) відмікротопонімні назви (78 МТ, 27,7 %), в) відойконімні назви (134 МТ, 47,5 %), г) відгідронімні назви (22 МТ, 7,8 %).

З огляду на те, що серед відонімних утворень кількісну перевагу становить відантропонімна семантична група (850 МТ, 75 %), об'єктом даного дослідження обрано ВГН саме цього типу.

Мета пропонованої розвідки — зробити аналіз відантропонімних МТ південно-східного Поділля (у межах Кіровоградщини).

За словами В. Лободи, якщо брати історичну послідовність виникнення власних назв, то найраніше творяться антропоніми, потім — гідроніми, пізніше — ойконіми, найпізніше — мікротопоніми [10: 108]. З огляду на це, полярними позиціями у співвідношенні власних назв виступають антропоніми та мікротопоніми.

Як констатує Ю. О. Карпенко, особові імена людей — одне із найважливіших джерел мікротопонімії [5: 19]. Виступаючи компонентами однієї ономастичної макросистеми, антропонімія й топонімія взаємовпливають як на складання системи топонімів, так і на формування національного антропонімікону в цілому та в межах певних регіонів. Цей взаємозв'язок, на думку В. Лободи, зумовлюється спільною першоосновою антропонімії та топонімії, оскільки на початковому етапі формування цих систем використовується, як правило, апелювативна лексика [10: 107]. Хоча, на думку дослідника, їх взаємовплив виявляється неоднаково: частіше на базі прізвищ чи особових імен формуються топоніми, тоді як відтопонімні прізвища в українській мові зустрічаються рідше [10: 107].

Однією з особливостей мікротопонімії південно-східного Поділля є активне включення антропонімії у процес творення найменувань мікрооб'єктів. За даними наших матеріалів, відантропонімні МТ становлять 28,3 % (850 МТ) від загальної кількості зібраних власних назв мікрооб'єктів. Базовими одиницями, від яких утворюються МТ, є імена, прізвища та прізвиська власників земельних угідь або їх засновників. Історія кожної ВГН тісно пов'язана з історією конкретних осіб, із їх власністю, місцем проживання. Досліджуючи назви гідрооб'єктів Середньонаддніпрянського Правобережжя, І. Железняк стверджує, що відантропонімні гідроніми «часто не передаються у спадок і на якомусь етапі відкидаються, тоді з'являються нові, відповідні до сучасних смаків і мовної норми» [4: 11].

На наш погляд, назви мікрооб'єктів, похідні від місцевих імен, прізвищ та прізвиськ, найяскравіше репрезентують одну із специфічних особливостей МТ — їх граничну локалізованість, прив'язаність до певного місця. На відміну від інших найменувань, територія, на якій відомі ті чи ті відантропонімні ВГН, вкрай обмежена. Як правило, номінації такого типу мають вузьку сферу поширення і функціонують серед місцевих жителів лише одного населеного пункту або й деякої його частини.

Дослідження відіменних МТ південно-східного Поділля засвідчує, що особові імена людей, представлені у назвах географічних об'єктів невеликих розмірів та ареалів поширення,

в основному є чоловічими та жіночими (повними та усіченими) церковно-християнськими іменами або їх варіантами.

Мікротопоніми, твірними основами яких є повні форми церковно-християнських чоловічих імен або їх варіанти, репрезентуються такими МТ: ст. **Юхімівський** Лозувата Улн, ст. **Демідів** Журавлінка Глн, к. с. **Олексіївка** Журавлінка Глн, крн. **Семінова** Шепилове Глн, крн. **Миколина** Новосілка Глн, крн. **Романова** Великі Трояни Улн, ст. **Сергіїв** Кам'яна Криниця Улн, крн. **Федорова** Грушка Улн, ст. **Тарасовий** Мечиславка Улн, крн. **Владімирова** Коритно-Забузьке Влш, оз. **Милийнове** Казавчин Гїв, г. **Хомова** Салькове Гїв, прп. **Михайлова** Казавчин Гїв, ст. **Антона** Шепилове Глн, дор. **Арсеневий переїзд** Салькове Гїв, яр **Пилипів** Солгутове Гїв, яр **Денісів** Котовка Гїв, крн. **Рігорів** Глн, ст. **Мар'янів** Синьки Улн, ст. **Фадєїв** Глн, ст. **Уласів** Чистопілля Влш, ст. **Дорохтєїв**, **Демідів** Журавлінка Глн, vzd. **Пантелєїв шлях** Берестяги Гїв, с. **Дем'янів** Солгутове Гїв, к. с. **Кирилівка** Вільхове Улн, к. с. **Олексіївка** Журавлінка Глн, к. с. **Тарасівка** Цвіткове Глн, к. с. **Трохимівка** Салькове Гїв, к. с. **Юріївка**, **Андріївка** Завалля Гїв, к. с. **Грицівка** Великі Трояни Улн, прп. **Грицева** Червоне Гїв, п. **Петрівка** Ємилівка Глн, к. с. **Власівська** Вівсяники Влш тощо.

ВГН, в основі яких засвідчені усічені форми чоловічих християнських імен, представлені у наших матеріалах такими прикладами: крн. **Іваньова** Долинівка Гїв < Івань [Скр.: 61], крн. **Дьомкова** Казавчин Гїв < Дьомка < Дементій або Дем'ян [Скр.: 55], дж. **Іванкове** Перегонівка Глн < Іванко [Скр.: 61], п. **Мойсикове** Великі Трояни Улн < Мойсик < Мойсей [Тр.: 243], блк. **Петрикова** Могильне Гїв < Петрик < Петро [Скр.: 91], ст. **Стьопкін** Дорожінка Влш, ст. **Стьопків** Йосипівка Влш < Стьопка < Степан [Скр.: 100; Тр: 349], х. **Яшин** Хашувате Гїв < Яша < Яків [Скр.: 111], х. **Павелків** Котовка Гїв < Павелко < Павло [Тр.: 278], л. **Костиків хутір** Йосипівка Влш < Костик < Костянтин або Кость [Скр.: 69], л. **За Мішкою** Наливайка Глн < Мішка < Михайло [Тр.: 238], дл. **Коло Сінька** Мощене Гїв < Сінько < Семен [Скр.: 98], крн. **Діда Філі** Добре Влш < Філя < Филимон [Скр.: 107], крн. **Яркова** Цюрупи Глн < Ярко, Ярка < Ярема [Скр.: 112], Яромір, Ярополк, Ярослав [Скр.: 113], прп. **Євкова гребля** Коритно-Забузьке Влш < **Євко** < Євген [Скр.: 57], Євклеї, Євкарпій, Євкрат, Євлампій

[Тр.: 122 — 123], дор. **Підйом Гєрешка** Влш < Герешко < Гервасій [Тр.: 87 — 88], яр **Терєшків** Долинівка Гйв < Терешко < Терентій [Скр.: 102; Тр.: 358].

3-посеред відімнених МТ, в основі яких лежать повні чи усічені чоловічі імена, виокремлюємо деякі назви, що, на нашу думку, мають суперечливу етимологію. Так, наприклад, МТ крн. **Тодóркова**, пл. **Тодóркове** Вільхове Улн могли бути утворені від усіченої форми чоловічого імені Тодор, Теодор або Федір [Скр.: 1044; Тр.: 378]. ВГН — крч. **Тóдорова** Сабатинівка Улн може бути похідною від місцевого прізвища Тодоров, хоча ми не виключаємо можливості творення цього МТ і від імені Тодор лише за умови діалектного сплутування наголосу. Також назва ставу **Юзівський** Грушка Улн, на наш погляд, має подвійну етимологічну характеристику, оскільки незрозумілим залишається її походження. Як вважає Л. Скрипник, Юзя — це усічена форма повного християнського чоловічого імені Йосип [Скр.: 145], отже, можемо припускати, що саме вона є твірною основою для МТ **Юзівський**, тоді як за І. Трійняком даний МТ може мати наступний ланцюжок творення: **Юзівський** < Юзівка < ім'я Юзеф або англійське прізвище Юз [Тр.: 486]. Також непрозорим вважаємо походження назви поля **Хїнкове** Сухий Ташлик Влш, оскільки вона, на нашу думку, може мати принаймні дві твірні основи, а саме: 1) п. **Хїнкове** < Хима, Химка [Скр.: 189], де на розмовно-побутовому рівні можливе сплутування приголосних [н] і [м]; 2) п. **Хїнкове** < місцеве прізвисько Хьнка.

Значно менше на території південно-східного Поділля власних географічних назв мікрооб'єктів, твірними основами яких є жіночі імена церковно-християнського календаря. На думку відомого дослідника української антропонімії М. Худаша, це пояснюється другорядним місцем жінки у родині та суспільстві за феодальних часів. І тільки тоді, коли після смерті чоловіка жінка залишалася главою сім'ї, її особова назва могла стати ідентифікаційною для наступних поколінь [16: 125].

Матеріали наших досліджень фіксують такі ВГН, твірними для яких є повні форми християнських жіночих імен: крн. **Горпіннина** Свірневе Глн, к. с. **Софія** Роздол Глн, яр **Секлєтин** Вільхове Улн, крн. **Малáнська** Вербова Глн, яр **Малáнчин** Берестяги Гйв, к.

с. **Надія** Вікнина Гїв, яр **На́стін** Вільхове Улн, г. **Ори́щенська** Розношенське Улн, к. с. **Аврора** Влш, с. **Аврора** Влш.

Цікавим, на нашу думку, видається той факт, що серед МТ обраного регіону спостерігається дещо більше назв дрібних географічних об'єктів, твірними для яких є усічені форми жіночих імен. Подібне явище спостерігається і у мікротопонімії Західного Поділля, де з-поміж 39 жіночих імен, що використовувалися для творення МТ цієї місцевості, 23 — усічені форми [9: 10—11]. На території південно-східного Поділля нами зафіксовано такі ВГН, в основі яких лежать усічені форми жіночих імен: крн. **Га́лина** Червоне Гїв < Галя < Галина [Скр.: 127], яр **Са́ндин** Бугове Гїв < Сандя або Санда < Олександра [Скр.: 169; Тр.: 263], ст. **Наста́шчин** Синьки Улн < Настася < Анастасія, Настасія, Настя [Скр.: 119], ск. **Мару́сина скала́** Добрянка Влш < Маруся < Марія [Скр.: 158], п. **Аксю́тине** Олександрівка Глн < Аксюта < Оксана [Скр.: 167], блк. **Марі́нка** Котовка Гїв < Маринка < Марина [Скр.: 157], к. с. **Катері́нка** Сухий Ташлик Влш < Катеринка < Катерина [Скр.: 146] і т. д.

Проблемним залишається з'ясування статусу твірної основи назви крн. **Катьо́ніна** Олександрівка Глн. Можливе виникнення цього МТ від усіченої форми жіночого імені Катерина, але ні Словник українських імен І. Трійняка [Тр.], ні словник-довідник «Власні людей імена» Л. Скрипник [Скр.] не фіксують його. Припускаємо, що твірною основою цього МТ могло стати зневажливе прізвисько Катюня, що в свою чергу сформувалося уже на базі однієї з багатьох усічених форм імені Катерина.

Також у мікротопонімії краю серед повних чоловічих та жіночих імен, що служать твірними основами для відантропонічних (відіменних) МТ, зафіксовано два імені католицького календаря, як от: ск. **Мура́тові** Влш, ск. **Лейла** Влш, оскільки дані імена не зафіксовані у повному списку православних імен [7: 193—224]

Досліджуючи відпрізвищеві МТ південно-східного Поділля, відзначаємо, що в їх основах яскраво репрезентуються різні види діяльності наших предків, ці назви свідчать про велику різноманітність і глибоку спеціалізацію ремесел досліджуваного краю, оскільки твірні антропоніми мають безпосередній зв'язок із духовною культурою народу, сягають далекої історичної глибини

[1: 76]. Про це говорив і Р. Керста, стверджуючи, що «власні назви в багатьох випадках є єдиними свідками існування ряду ремісничих промислів в Україні в XVI ст.» [6: 141].

Розглядаючи прізвища-твірні основи МТ південно-східного Поділля, помічаємо, що деякі з них походять від апелятивів, що насамперед вказують на професію або заняття. Г. Бучко зазначає, що «переходячи на нащадків, такі назви втрачали апелятивне значення, яке вони мали для перших носіїв, ставали спадковими іменуваннями і з часом поповнили групу прізвищ семантичного способу творення» [2: 209]. Відантропонімні ВГН, мотивовані давніми заняттями чи професією, у наших матеріалах представлені такими лексемами: ст. **Бондарівський** Мала Вільшанка, к. с. **Бондарівка** Грузьке, Крутеньке Глн < Бондар, пор. бондар «майстер, що виробляє діжки, бодні і т. ін.» [СУМ 1: 216], яр **Крамарів**, крн. **Крамарівщина** Бандурове Гйв < Крамар, пор. крамар «той, хто займається приватною торгівлею як професією» [СУМ 10: 202], крн. **Мельникова** Глн, к. с. **Мельників** Грушка Улн < Мельник, пор. мельник «власник млина або той, хто працює в млині, мірошник» [СУМ 4: 671], к. с. **Гончарівка** Наливайка Глн < Гончар, пор. гончар «майстер, що виробляє посуд та інші вироби з глини» [СУМ 2: 124], к. с. **Кравцянський яр** Розношенське Улн < Кравець, пор. кравець «фахівець із пошиття одягу» [СУМ 4: 319], к. с. **Рибаківка** Сухий Ташлик Влш < Рибак, пор. рибак «людина, яка ловить рибу, займається рибальством, риболов» [СУМ 8: 527].

Проте зауважимо, що до сьогодні проблематичним залишається питання етимону МТ, в основі яких лежать прізвища, похідні від апелятивів, що вказують на професію, рід занять. На нашу думку, справжнє походження таких ВГН точно встановити неможливо, оскільки така назва могла утворитися як від антропоніма, так і від апелятива.

За нашими спостереженнями, з-поміж усіх МТ південно-східного Поділля, утворених від прізвищ, виокремлюються назви присвійно-прикметникового типу, які репрезентовані такими онімами: ст. **Красівського** Межирічка Глн , пор. місц. прізвище Красівський [Гор.: 244], п. **Шевчукове** Пушкове Глн, пор. місц. прізвище Шевчук [Гор.: 301, 207, 244, 290], п. **Стახове** Шепилове Глн, пор. місц. прізвище Стáх [Гор.: 288], с. **Бойків** Великі Трояни

Улн < пор. місц. прізвище Бойко [Гор.: 187, 301, 321, 323], крн. **Юрченська** Вербова Глн, пор. місц. прізвище Юрченко [Гор.: 244], п. **Бойчуків** Розношенське Улн, пор. місц. прізвище Бойчук [Гор.: 187], ст. **Полішуків** Новосілка Глн, пор. місц. прізвище Полішук [Гор.: 287], дл. **Рудьова** Бандурове Гйв, пор. місц. прізвище Рудь [Гор.: 219], ст. **Бубаків** Наливайка Глн, пор. місц. прізвище Бубак [Гор.: 244], с. **Когутів** Солгутове Гйв, пор. місц. прізвище Когут [Гор.: 210], урч. **Воловік** Глн, пор. місц. прізвище Воловік, ст. **Колосівський** Лозувата Улн, пор. місц. прізвище Колосівський [Гор.: 323], крн. **Валькова** Свірневе Глн, пор. місц. прізвище Вальков [Гор.: 323], крн. **Сікорських** Глн, пор. місц. прізвище Сікорський [Гор.: 288], пл. **Чорнобаїв** Розношенське Улн, пор. місц. прізвище Чорнобаї [Гор.: 207], ст. **Капінуса** Березова Балка Влш, пор. місц. прізвище Капінус [Гор.: 206], п. **Панченка** Глн, пор. місц. прізвище Панченко [Гор.: 206] тощо.

Невелику групу відантропонічних утворень (20 МТ, 2,4 %) становлять назви географічних об'єктів, похідних від місцевих прізвищ.

Серед них особливо впадають в око МТ-іменники на –их(а) та МТ-ад'єктиви, утворені від них. Подібні назви мікрооб'єктів зафіксовані також на території Підгір'я (Надвірнянський район Івано-Франківської області [12: 9]). Досліджуючи гідроніми Середнього Дніпро-Бузького межиріччя, В. Лучик констатує, що «особливість таких похідних полягає в тому, що в їхній структурі виділяється суфікс –их(а), вихідною функцією якого була вказівка на належність комусь із паралельною негативною (зневажливою) оцінкою об'єкта, однак поступово конотативне значення вихідного форманта втрачається, унаслідок чого він починає сприйматися як суто гідронімний показник» [11: 109].

У мікротопонімії південно-східного Поділля найменування такого типу репрезентовані такими лексемами: урч. **Ференчіха** Солгутове Гйв, пор. місц. прізвисько Ференчіха, ст. **Лихенчин** Цвіткове Глн, пор. місц. прізвисько Лихенчиха, ст. **Зозулішин** Журавлінка Глн, пор. місц. прізвисько Зозуліха, крн. **Власішина** Великі Трояни Улн, пор. місц. прізвисько Власіха, яр **Нирчішин** Вільхове Улн, пор. місц. прізвисько Нирчіха тощо.

Крім того, на території досліджуваного регіону нами зафіксована одна назва ад'єктивного походження, утворена від

місцевого прізвища додаванням субстантивного форманта -к(а): п. **Волощучкине** Мощене Гїв, пор. місц. прізвисько Волощучка < місц. прізвище Волощук. Як бачимо, МТ, похідні від андроніма на -их(а) та -к(а), мають спільний дериваційний елемент — суфікс посесивності -ин.

Також серед МТ, похідних від прізвиськ, зафіксовані двослівні назви, наприклад: г. **Піфкова горá**, к. с. **Кóндрова горá** Казавчин Гїв, блк. **Пупцєва левáда** Великі Трояни Улн, грб. **Бєрків ніс** Котівка Гїв, с. **Пеньóві грúші** Казавчин Гїв, крн. **Кармєнєва криниця** Коритно-Забузьке Влш, яр **Єжєликів яр** Могильне Гїв, яр **Жмикóльків яр** Берестяги Гїв, с. **Мєнів сад** Солгутове Гїв тощо, означення яких утворені від прізвиськ за допомогою прикметникових формантів із значенням належності -ов, -ів, -ев, -єв.

Декілька відандронімних МТ виражають присвійність формою Р. в. однини. До прикладу, крн. **Скажєного** Долинівка Гїв, дж. **Криниця Кривóго** Лозувата Улн, крн. **Плақúшої** Вікнина Гїв, к. с. **Діда Гúлі** Солгутове Гїв та ін. Одна назва, похідна від місцевого прізвиська, виражена прийменниково-іменниковою конструкцією — прг. **Біля Чйжика** Салькове Гїв.

Аналіз мікротопонімії південно-східного Поділля (у межах Кіровоградщини) показує, що при творенні місцевих власних назв малих географічних об'єктів використовувалися у минулому та продовжують застосовуватися і понині насамперед чоловічі імена, відображені як у повній (офіційній), так і в усіченій формах. На досліджуваній території нараховується 101 МТ, в основі яких лежать повні чоловічі імена, та 79 назв з усіченими формами, а також 16 ВГН, твірними для яких є повні жіночі імена, та 26 назв мікрооб'єктів з усіченими формами як церковно-християнського, так і католицького календарів.

Вивчення цих МТ засвідчує, що в їх основі лежать чоловічі — Андрій, Антон, Арсень, Владимир, Герешко, Гриць, Демид, Дем'ян, Денис, Дорохтей, Дьомка, Євко, Іван, Івань, Іванко, Кирило, Костик, Кость, Мар'ян, Микола, Миляян, Михайло, Мішка, Мойсей, Олексій, Павелко, Павло, Пантелей, Петрик, Петро, Пилип, Ригір, Роман, Семен, Сергій, Сінько, Стьопка, Тарас, Терешко, Тодор, Тодорко, Трохим, Улас, Хима, Хома, Фадей, Федір, Філя, Юзеф, Юрій, Юхим, Яша, Ярко та жіночі імена — Аврора,

Аксюта, Галя, Горпина, Катеринка, Лейла, Маланка, Маринка, Маруся, Надія, Настася, Настя, Оріся, Сандя, Секлета, Софія.

Вивчення МТ відантропонімного походження дозволяє нам формувати певні підсумкові положення про поширеність на території південно-східного Поділля того чи того типу прізвищ (Красівський [Гор.: 244], Шевчук [Гор.: 301, 207, 244, 290], Стах [Гор.: 288], Бойко [Гор.: 187, 301, 321, 323], Юрченко [Гор.: 244], Бойчук [Гор.: 187], Поліщук [Гор.: 287], Рудь [Гор.: 219], Бубак [Гор.: 244], Когут [Гор.: 210], Колосівський [Гор.: 323], Вальків [Гор.: 323], Сікорський [Гор.: 288], Чорнобай [Гор.: 207], Капінус [Гор.: 206], Панченко [Гор.: 206], Бондар [Гор.: 321, 323], Мельник [Гор.: 188, 301], Гончар [Гор.: 251], Рибак [Гор.: 188, 244] та ін.), та прізвиськ (Скажений, Ференчиха, Жмиכולька, Єжелик, Лихенчиха, Зозулиха, Власиха, Нирчиха, Волощучка та ін.).

Список умовних скорочень назв джерел

Гор. — Горпинич В. О. Прізвища Степової України: Словник: Близько 75 тис. — Дніпропетровськ, 2000. — 405 с.

СУМ — Словник української мови: В 11 т. — К., 1970 — 1980.

Ск. — Скрипник Л. Г., Дзятківська Н. П. Власні імена людей: Словник-довідник. — К., 2005.

Тр. — Трійняк І. І. Словник українських імен: Довідкове видання. — К., 2005.

районів

Влш — Вільшанський, Гйв — Гайворонський, Глн — Голованівський, Улн — Ульяновський

географічних термінів

бл. — болото, блк. — балка, взд. — виїзд із села, г. — гора, грб. — горб, дж. — джерело, дл. — долина, дор. — дорога, клд. — кладовище, крн. — криниця, крч. — круча, к. с. — куток села, л. — ліс, м. — міст, мгл. — могила, оз. — озеро, остр. — острів, п. — поле, псв. — пасовище, прп. — переправа, с. — сад, ск. — скеля, ст. — став, стр. — струмок, урч. — урочище, х. — хутір.

Література

1. Актуальні питання антропоніміки: Збірник матеріалів наукових читань пам'яті Ю. К. Редька. — К., 2005.
2. Бучко Г. Є. Способи творення українських прізвищ (семантичний спосіб) // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету. Серія: Мовознавство. — Тернопіль, 2002. — Вип. 1. (VII).
3. Гумецька Л. Л. Нарис словотворчої системи української актової мови 14—15 століть. — К., 1958.
4. Железняк І. М. Рось і етнолінгвістичні процеси Середньонадніпрянського Правобережжя. — К., 1987.
5. Карпенко Ю.А. Свойства и источники микропонимии // Микропонимия. — М., 1967.
6. Керста Р. Й. Особові назви, утворені від загальних назв на означення професії, роду занять // Питання історії української мови. — К., 1970.
7. Комрат Є. П. Жіночі й чоловічі імена та святі покровителі. — Донецьк, 2007.
8. Кордуба М. М. Що кажуть нам назви осель. — Львів, 1938.
9. Лісняк Н. І. Мікротопонімія Західного Поділля // Автореферат дис. ... канд. філол. наук. — К., 2004.
10. Лобода В. В. Вплив антропонімії і гідронімії на творення сучасної ойконімії Північного Причорномор'я // Питання ономастики Південної України. — К., 1974.
11. Лучик В. В. Автохтонні гідроніми Середнього Дніпро-Бузького межиріччя. — Кіровоград, 1996.
12. Михальчук О. І. Мікротопонімія Підгір'я. Автореф. дис ... канд. філол. наук. — К., 1998.
13. Селищев А. М. Из старой и новой топонимии // Труды МИФЛИ. — Т. 5. — 1939.
14. Станівський М. Ф. Назви населених пунктів Буковини в пам'ятках XIV—XVII ст. // Питання топоніміки та ономастики. — К., 1962.
15. Стрижак О.С. Про походження назв населених пунктів Полтавщини XIV—XVI ст. // Питання топоніміки та ономастики. — К., 1962.
16. Худаш М. Л. З історії української антропонімії. — К., 1977.

17. Цілуйко К. К. Топоніміка Покровського району Дніпропетровської області // Мовознавство. — Т. 14., 1957.
18. Чучка П. П. Антропонімія Закарпаття. Автореф. дис. ... докт. філол. наук. — К., 1971.
19. Hrabec. S. Nazwy geograficzne Huculszuzny. Kraków, 1950.
20. Damroth. K. Die älteren Orts-Namen Schlesiens, ihre Entstehung und Bedeutung. — Beuthen, 1896.
21. Miklošich. F. Die Bildung der Ortsnamen aus Personnamen im Slavischen. Wien, 1864.
22. Moor. E. Die slavischen Ortsnamen der Theissebene // Zeitschrift für Ortsnamenforschung. — Bd. 6, 1930.
23. Palacký. F. Rozbor etymologický místních jmen československých // Časopis Českého Museum. — Ročn. 8. Praha, 1834.
24. Taszycki W. Słowiańskie nazwy miejscowe // Prace Komisji Językowej PAU. — № 29. — Kraków, 1946.